Abdulkadir es-Sufi

YARINKİ İSLÂM

bir manifesto

YARINKİ İSLAM

bir manifesto

Abdulkadir es-Sufi

Takdim ve çeviri: Yaşar Kaplan

Yayınevi: Aylık Dergi Yayınları
Yayın tarihi: 1985

E-kitap olarak yayına hazırlayan: Akif Okuyan

KAFİRÛN SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla.

De ki, ey Kâfirler!

Tapmam sizin taptıklarınıza.

Siz de benim taptığıma tapmazsınız.

Ve tapacak değilim sizin taptıklarınıza.

Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz.

Sizin hayat tarzınız size, benim hayat tarzım bana.

(Kur'an: 109. Sure)

ŞEYH ABDULKADİR HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

"Antik şeylere ömründe hiç ilgi duymamış birisi bir gün bir yerlerde sakallı ve türbanlı birini resmeden bir acem minyatürü görür," diye başlıyor Şeyh Abdulkadir'in hidayet hikâyesini anlatan yazı. Bu tanıtma yazısı, "Darqawa" broşürünün başında yer alıyor. Bu broşür, "14 yıldır Avrupalılar ve Amerikalıları İslam'a davet ettiği bilinen" Şeyh Abdulkadir es -Sufi'nin ve izleyicilerinin, kısacası "Darqawîler" olarak anılan insanların faaliyetlerini tanıtmak amacıyla hazırlanmış. Şeyh'in hayat hikayesine ilişkin bilgileri oradan kısaca alıntılıyoruz.

"Nasılsa, bu minyatürü satın almak geçer içinden ve alır da. Minyatürü çerçevelettirmeye götürürken, altında şu ismin yazılı olduğunu fark eder: Abdulkadir el-Geylânî.

"Yıl 1967. Minyatürün sahibi şimdi Marakeş'tedir. Sonra Fez'e geçer ve kendisini Karravîler Camii İmam Hatibi'nin elinde bulur. Bu zatın huzurunda

Ramazan'dan bir gün önce İslâm'a girer. Kendisine yeni bir isim seçmiştir artık: Abdulkadir.

"Gelecek yaz Abdulkadir İngiltere'den gene yola koyulacaktır ve durağı gene Fas'tır. Niyeti kendisine mürşitlik edecek bir şeyh bulmaktır. Abdulkadir, böyle birisinin bulunduğunu Tanca'da haber alır ve Tanca'dan Fez'e gitmek üzere düşer yola. Yanında da kendisi gibi Fas'ta müslüman olmuş bir arkadaşı vardır. İkisi birlikte Mevlâyi İdris'in ziyaretine giderler ve Şeyh'in Meknes'teki zaviyesine uğrarlar, ama öğrenirler ki Şeyh onlar gelmeden önce Kazablanka'ya gitmek üzere ayrılmıştır zaviyesinden. Ertesi sabah Abdulkadir ve arkadaşı, yanlarına bir de Faslı fukaradan bir rehber alarak yola çıkarlar. Kendilerine çok dolambaçlı gelen bir yolculuktan sonra bir başka fakirin evine düşerler. Orada öğrenirler ki Şeyh geceyi orada geçirmiştir ama onlar gelmeden az önce ayrılmıştır evden. Bu arada konuşmaya dalarlar, işte tam o sırada bir araba durur kapının önünde ve arabadan Şeyhu'l Kâmil Sidî Muhammed ibn el-Habib iner. Ve böylece, Şeyh Muhammed ibn el-Habib'e kavuşmasıyla, Abdulkadir'in mürşit araması da son bulur.

"Şeyhu'l Kâmil, Abdulkadir'i Meknes'teki büyük zaviyesine götürür doğruca ve öteki fukaranın şaşkınlıklarına yol açacak kadar kısa bir zamanda şeyh'in "mukaddem"i olma yetkisi verilir kendisine.

Mukaddem Abdulkadir e ayrıca, Şeyh Muhammed ibn el-Habib'in Divan'ının bir nüshasıyla birlikte bir de seccade verilir; böylece, insanları Allah a davet etmekle görevlendirilir.

"Londra'ya döndükten sonra Mukaddem Abdulkadir, Şeyh'inin işaretleri doğrultusunda faaliyetlerine başlar ve 1970'in baharında yeniden Fas'a dönerken yanında dört tane de yeni müslüman olmuş İngiliz vardır. Şeyh Muhammed ibn el-Habîb'in Mevlid kandilinin hemen akabine rastlayan Mevsim'inden sonra Mukaddem Abdulkadir Amerika'ya yaptığı yıllık gezi dizilerinin ilkine çıkacaktır. Ertesi yılın Mevlid kandilinde oluşturulan zikir halkasına katılan Mukaddem Abdulkadir'in yanında yer alan İngiliz ve Amerikalı müslümanların sayısı on altıdır.

"Bu yıllarda Mukaddem Abdulkadir'in en yakın dostu ve en büyük yardımcısı, Mahmudabad Racası'dır. Bu yıllarda, İslam Kültür Merkezi'nin bütün yöneticileri Mukaddem Abdulkadir'in çalışmalarında, hiçbir desteklerini, hiçbir yardımlarını esirgememişlerdir ondan. Derken Londra'da İngiliz ve Amerikan müslümanlarından oluşan bir kentli cemaat meydana gelmeye başlamıştır. Artık günlerini hep seyahate hasretmiş olan Mukaddem Abdulkadir, Amerika'ya ve Fas'a yaptığı yıllık seyahatlerini hiç aksatmaz. Sonradan Şeyh Muhammed ibn el-Habib, İngiliz Mukaddemi Abdulkadir'in adına bir de "es-Sufi"

eklemekle, onun faziletine işaret etmiş oluyordu böylece. Mukaddem Abdulkadir es-Sufi, gayri müslimler arasında dava'yı yayma ve onlara Islâm dinini öğretme gayretlerini artırır.

“Mukaddem Abdulkadir es-Sufi 1971 yılında hacca gider, fukarasından dört yol arkadaşıyla birlikte. Bu hacc ziyareti sırasında, Şeyh Muhammed ibn el -Habîb ile Mekke'de görüşmek niyeti de vardır Abdulkadir es-Sufi’nin. Mekke'ye vardığında öğrenir ki Şeyh Muhammed ibn el-Habîb, Beytullah'a doğru yola çıkmış, ancak Cezayir'de vefat etmiştir. Mukaddem Abdulkadir es-Sufi haccını tamamlayıp döndükten sonra da Avrupa ve Amerika'daki çalışmalarına devam eder.

"Londra'da oluşan cemaat el birlik çalışarak bütün bir İslam dünyasında şöhret bulur kısa sürede; bu arada, Şeyhu'l Ezher Abdulhalim Mahmud, Komor Adaları Büyükelçisi ve namlı sufilerden Said Ömer Abdullah, Şeyh Abdullah Ali el-Mahmud Şercahî ve Pakistan Diyanet İşleri Bakanı gibi zevat tarafından ziyaret edilir,

Londra cemaati, Batı Londra'da yer alan terkedilmiş bir binayı onararak işe koyulmuştur ve çok geçmeden bütün odalarının müslümanlarla tıklım tıklım dolduğu görülür. 1976 yazında, Londra Cemaatinin üyesi müslümanlar her hafta sonu öğle namazını Hyde Park’ta kılmayı adet edinirler. Bütün bir

yaz boyunca dünyanın dört bir yanından gelenler. Yaratıcılarına O'nun istediği şekilde ibadet etmekte olan bu insanları görürler ve Allah'ın yoluna çağrılırlar. Londra'da yürütülmekte olan bu davet programının hatırı sayılır bazı sonuçları da görülmeye başlanacaktır. İslam dinini terk etmeye başlamış birçok insanın Hyde Park'ta namaz kılan insanları görerek derinden etkilenmelerine, sonuçta da Batı Londra'daki cemaat evini ziyaret etmelerine yol açar bu Hyde Park namazları. Sonra cemaat evinde Abdulkadir es-Sufi'nin saflığını yitirmemiş geleneksel İslam dersleri, İslâm'ı terk etmeye yüz tutmuş bu insanlara zinde bir İslâmî anlayış kazandırarak, onların İslâmî amellere sarılma cehdlerini alevlendirmiştir.

"Batı Londra cemaati, Büyük Britanya'nın cemaatleşebilmiş ilk İslâmî topluluğudur. Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'nin davetinin bir başka özelliği daha vardır: sırf İngilizlerden oluşan böyle bir topluluk ilk kez görülmektedir. Daha sonra topluluğa dünyanın öteki ülkelerinden de katılanlar olmuştur. Mukaddem Abdulkadir zaten Büyük Britanya'daki göçmen müslümanlarla her zaman yakın bir ilişki içinde bulunmaya dikkat etmiştir. Yıllar geçtikçe Birleşik Krallık'taki bütün göçmen müslümanlarla kurulan ilişkiler daha da geliştirilir.

"Londra cemaati, Mukaddem Abdulkadir'in gerek çevirileriyle, gerekse kendi yazdığı kitaplarıyla saf bir sufizm bilimiyle yetişmeye başlamıştır.

"Bir başka seyahatinde de Mukaddem Abdulkadir es-Sufi, fukarasından bir grubu yanına alarak, Fez yakınlarında bir köyde ikâmet eden âmâ bir Veliyi ziyarete gitmiştir. Bu ziyaretin yapıldığı sıralarda Behlil'li Veli hemen hemen 100 yaşına basmış bulunuyordu; ama gene de dinçti, güçlüydü ve Mukaddem Abdulkadir'le yanındaki fukarasını kabul etmekten son derece memnun kalmıştı. Büyük feyz ve bereket insanı Behlil'li Veli nice Allah dostlarına, Allah yolunun yolcusu bildiği nice insanlara konuşmuştu. Geçen bunca yıllık süre içinde bu zat elliyi aşkın şeyhle görüşüp tanışmıştı. İşte şimdi bu zat, fukaradan birçoğunun öteden beri kafasını kurcalayan önemli bir soruya da güçlü basiretiyle cevap getiriyordu. Soru şuydu: Şeyhu'l Kâmil'in vefatından sonra Darqawî Tarikatı'nın şeyhi kim olacaktı? Bu zat, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'ye dönüp es-Sufi'nin elini eline aldı ve yüksek bir sesle üç kez şöyle söyledi: "Şeyh odur, Şeyh odur, Şeyh odur." Sonra da "izzet ve takva" örtüsü diye nitelendirdiği beyaz bir cübbeyi Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'nin omuzlarına geçirdi.

"İngiltere'ye döndüklerinde, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi fukarasını topladı ve Behlil'li Veli'yi

ziyaretleri sırasında olup bitenlerin batınî bir mesele olduğunu, zâhirdeyse değişen herhangi bir şeyin bulunmaması gerektiğini, hepsinin elbirliğiyle gene Allah yolundaki hizmetlerini sürdürmeleri gerektiğini anlattı onlara."

Dünyanın her yanından gelen ziyaretçilerle Londra cemaati sayıca büyüdü. Bunun üzerine, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi zikir ve telkin programını yoğunlaştırdı. Bu arada, Kadıyanîlik mezhebine bağlı dört İspanyol, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'nin delâletiyle saf İslâm'ı kabul ettiler ve dinin özüne vakıf olabilmek için cemaate katılarak bir süre orada kaldılar. Sonra, davet programlarını uygulamak için İspanya'ya döndüler.

"Bu yıllarda, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'nin en yakın dostlarından birisi de, Pakistanlı bilim adamı Albay Muhammed Ataurrahman'dır. Bu yıllar, aynı zamanda İslam Journal'ın da yayınlanmaya başladığı yıllardır. Mukaddem Abdulkadir es-Sufi'nin izleyicilerinden oluşan cemaat gün gün artarak büyüdükçe ve Din'in anlaşılmasında hayli derinlik kazanıldıkça, buna paralel olarak daha İslâmî bir çevreye kavuşma özlemi de gün gün artıp gelmişti. Birleşik Krallık'ın dört bir yanından Müslümanların destekleriyle ve Şercah başkanı Şeyh Sultan el-Kassımî'den gelen bir hediye sayesinde cemaat toptan Norfolk'a taşındı.

Norfolk'a taşınma işi 1976 güzünde, Ramazan'dan hemen önce gerçekleşmişti. Burada bir Ramazan geçirdikten sonra, daha yaygın bir çalışma ve zikir programı gereğince, Mukaddem Abdulkadir es-Sufi, halkına hizmet aşkıyla bir kez daha yola koyuluyordu. Bu kez seyahat Libya'yaydı. Ünlü "1 Muharrem Bildirisi" işte bu Libya ziyareti sırasında yayınlanmıştır.

"Gene o sıralarda, İngiltere'den Türkiye'ye gönderilmiş olan bir fukara grubu da, Nakşibendî tarikatına mensup Şeyh Sami Efendi'yle, Şeyh Muzafferüddin'le ve Süleyman Dede'yle görüşmeler yaptıktan sonra İngiltere'ye dönmüşlerdi. Süleyman Dede, Batı'da Celâleddin Rumî'nin izinde gittiklerini ileri sürenlerin başına Şeyh Abdulkadir es-Sufi'nin geçirilmesine ruhsat verildiğini bildirir bir mesaj gönderiyordu bu fukara grubuyla."

Tanıtma yazısını hep birlikte okuduk. Şüphesiz ki güzel bir hikâye, yaşanmış bir hikâye bu okuduğunuz; ama artık eski güzelliğini yitirmiş bir hikâye. Şimdilerde Şeyh Abdulkadir ve cemaati yok artık. O imrenilecek hallerine göz değdi ve dağıldılar. Kimileri kendiliğinden çekip gitti, kimilerini de Şeyh Abdulkadir dağıttı, "Ben sizin şeyhiniz değilim artık" diyerek. Biz işin o veçhesi üzerinde duracak değiliz, fakat işin o noktaya sürüklenmesinde birtakım etkenler

vardır mutlaka. Bunlardan bazılarına değinmenin yararlı olacağı kanısındayız.

Yukardaki alıntıda Şeyh Abdulkadir'in pozisyonunu bir bakıma kendi ağızlarından dinlemiş olduk. O tarafta öyle görülüyorlar demek ki. Bakalım bu taraftan nasıl görünmektedirler? Şimdi bir de bizim kendilerine nasıl baktığımızı ortaya koymamız gerekiyor. Daha sağlıklı bir değerlendirme yapmak için çok yönlü düşünmek zorunda olduğumuza göre, bunu dikkate almamazlık edemeyiz.

Şeyh Abdulkadir'i Biz Nasıl Değerlendiriyoruz?

Dikkat edilecek olursa, son yıllarda Türkiye'de en çok çekiştirilen iki yazar vardır ki bunlardan birisi Şehid Dr. Ali Şeriati, ötekiyse Şeyh Abdulkadir'dir. Ama aynı zamanda, unutmamak gerekir ki, son yıllarda Türkiye'de hiç değilse bazı müslümanlar için en ufuk açıcı iki yazar da gene ismini zikrettiğimiz kimseler olmuştur. Bir bakıma düşünürün kaderi budur galiba. Düşünürü okur kitle, düşüncelerinden yararlanır, etkilenir; onun düşünceleriyle ufku açılır kitlenin; sonra da kitle, o düşünürün ilk okumada görülemeyen bazı açıklarının gösterilmesi halinde, ya bu açıkları gösterenlere düşman kesilir veya okuyup hayli yararlandığı o düşünüre düşman kesilir birden

bire. Hattâ o derece ki, bir zaman sonra ondan herhangi bir düşünce aldığını, ondan herhangi bir şey öğrendiğini bile kabule yanaşmak istemez. Aynı kader, sözünü ettiğimiz bu yazarların da paylaştığı bir kader olmuştur sanıyorum.

Aramak; doğruyu, daha doğruya veya doğruya daha yakın olanı sürekli aramak ve gereğinde yanlışı doğruyla değiştirmek ayıplanacak veya kınanacak bir şey değildir. Biz de en çok bu yönüyle takdir etmeliyiz Şeyh Abdulkadir'i, diye düşünmekteyiz. Ne var ki, Şeyh Abdulkadir'deki değişiklik bazan biraz hızlıca olabiliyor. Ama gene de, bazı konularda aşırı gidiyor hattâ yanlış şeyler söylüyor diye, sivrilikleri var diye hiçbir insan mahkûm edilmemelidir şeklinde bir düşünce taşıyoruz. Ortada bir kötü-niyet bulunmadıktan sonra o insana hatalarıyla birlikte sahip çıkmak gerektiğine inanıyoruz. Zaten yanlışsız konuşmak, aşırı gitmemek, duygusallığa düşmemek kaç insanın harcıdır ve kaç kişiye nasib olmuştur acaba? Elbette ki her insanın görüşleri arasında yanlışlar, yetersizlikler bulunacaktır. Bir insan üç beş doğru söz söyledi diye onu hemen alıp başımıza tac etmemiz gerekmediği gibi, bir insan üç beş yanlış şey söyledi diye onu hemen alıp bir kenara atmak da gerekmiyor. Bir insanı yanlışlarıyla, eksikleriyle birlikte okuyabilmeyi, onu olduğu gibi görüp kabul edebilmeyi, kişileri oldukları gibi değerlendirmeyi öğrenmek baş-

lıca amacımızdır. Bunun aksi yobazlık olacaktır ki, bu kabilden yobazlıklarla mutlaka mücadele edilmelidir.

İnsanı incelediğimizde görüyoruz ki, putçu kafalar yanlışlıklara tahammül edememektedirler, çünkü putçu kafaya sahip birisi, bir başkasını sevebilmek için onun yanlışsız olması gerektiğini düşünür; sevdiği birisi varsa onun gerçekten yanlışsız olduğunu sanır. Bu kafadaki birisi, sevdiği halde yanlışını veya eksiğini gördüğü birisini de hemen atar ve ondan uzaklaşır, yanlışsız ve eksiksiz birisini aramaya koyulur. Bu kafada olan birisi, aynı anda birkaç kişiyi birlikte sevemez, öyle olursa putçuluğu kalmaz zaten. O bakımdan, kafasındaki putu yıkılır yıkılmaz hemen bir başka put peşine düşer.

Şeyh Abdulkadir de bazı kimselerce birden putlaştırıldı ve hataları görülünce de birden atılıverdi bir kenara. Şimdi, bu zata yöneltilen eleştirilerden birkaçına eğilelim.

Şeyh Abdulkadir'in bildiğimiz anlamda bir "şeyh" olmadığını söyleyerek aleyhinde bulunmak isteyenler oldu. Oysa biz de asıl bundan dolayı, yani bildiğimiz anlamda bir "şeyh" olmadığından dolayı ilgi gösteriyoruz ya ona. İnsanın kendi çapında bir şeyler yapabilmesi için mutlaka birilerinden "icazet" alması gerekmiyor. Gerçi bazı işler için "icazet" almak güzel şeyse de, bu herkes için zorunlu sayılmamalıdır. Bizce, Şeyh Abdulkadir'in en büyük yanlışı bura-

da ortaya çıkmaktadır. Şeyhliğe talip olmakla kendisine yanlış bir yer seçmiştir kanımızca. Hâlbuki oturup okusa, düşünse, yazsa ve insanları o yolla aydınlatmaya çalışsaydı belki daha yararlı ve sonuç hepimiz için daha hayırlı olabilirdi. Daha yararlı olmanın tek yolu okumaktan yazmaktan geçmektedir demek istemiyoruz, fakat Şeyh Abdulkadir'in karakterini göz önünde bulundurarak konuşuyoruz ve diyoruz ki, Şeyh Abdulkadir bir cemaatin önüne geçip de onlara şeyhlik, eğitmenlik yapmaktan çok, okuyup yazmaya yani bir bakıma düşünürlüğe yatkın bir kişiliğe sahiptir, görebildiğimiz kadarıyla. Hal böyleyken, şeyhlik yolunda değil, düşünürlük yolunda ilerlemeye çalışması beklenirdi Şeyh'in, halâ da beklenir. Hayatta insanın başarılı olabilmesinin veya çalışmalarından daha iyi sonuçlar umabilmesinin ilk koşulu, herhalde, kişinin kendi yapısına elverişli bir yol tutturmasıdır. Şeyhliğin de birtakım şartlan vardır kuşkusuz. Ama ille şeyh olacağım derseniz, yaza yaza da olabilirsiniz. Okuyup yazdığınız, düşüncelerinizi topluma aktardığınız zaman da kısmen şeyhlik yani öğretmenlik yapmış olmuyor musunuz? Şu var ki, şeyhlik denildiğinde öğretmenlikle birlikte fakat öğretmenlikten çok eğitmenlik akla getirilmelidir. Şeyh Abdulkadir işte böylesi bir eğitmenliğe niyetlenince, onun düşünürlüğe yatkın yanı beklediğimiz ürünleri veremedi. Kitaplarının tamamını okuyanlar bilirler ki, Şeyh Abdulkadir, geniş kültürü ve keskin zekâsıyla dünya olaylarını, özellikle iman-küfür çatışması

bağlamında en çarpıcı ve en çağdaş yaklaşımlarla yorumlayıp irdeleyebilen birisi olarak, çağdaş düşünce pürüzlerinden bazılarının giderilmesinde yararlı olabilecek, dolayısıyla belli bazı sorunlara eğilirken başvurulması gerekecek birisi durumundadır. Böyleyken tutup şeyhliğe özenmesi büsbütün anlamsız da kabul edilmemelidir. Konuya anlayışlı birisi gibi yaklaşacak olursak, "Her yiğidin gönlünde bir aslan yatar" sözü vardır hani, onu hemen hatırlarız burada. Demek Şeyh Abdulkadir'in gönlünde de şeyhlik yatıyormuş; olabilir. Ama işin başında bütün samimiyet ve heyecanlarıyla öylesine hızla atıldılar ki ortaya, mevcut toplum yapısından kendilerini büsbütün soyutlamayı denediler. Bir süre de idare edildi belki, ama sonunda dayanılamadı ve çağdaş topluma yeniden geri dönüldü. O ilk heyecan yıllarının getirdiği bazı acı tecrübelerin ardından Şeyh Abdulkadir'in şu sözünü analım burada: "Kendimizi çağdaş toplumdan soyutlayamayız." Bu, bir tecrübenin söylettiği sözdür kuşkusuz. Ve yakasız gömleklerden, uzun entarilerden yeniden kravatlı-ceketli-pantolonlu giyim kuşam şekline dönülüyordu. Acıdır ki, Türkiye'de bazı müslümanlar sırf kravat takmaya başlamış diyerek dışladılar Şeyh Abdulkadir'i. Burada sözünü ettiğimiz kişinin şu veya bu kişi olması hiç önemli değil, fakat olayın bizzat kendisi acı, üzücü. Bir insan hiç kravat takıyormuş diye dışlanır mı? Canı isteyen kravat da takar, fötr de giyer, şapkayla da gezer. O insanı da o haliyle kabul edeceğiz. Herkesin ille de bizim zevkimize göre giyi-

nip kuşanması, bizim keyfimize göre yiyip içmesi gerekmiyor ki. Hem sonra kim kimi, neden ve ne hakla dışlıyor? Fakat belki asıl yanlış olan, İslam'a dönmeyi, topyekûn İslâmî bir hayata dönmeyi şekilcilikten başlatarak entariyle, sakalla, sarıkla, bu işin temelinin atılacağını sanmaktır. Şeyh Abdulkadir ve çevresi de işe bu yanlışla başlamışlardı. İnsanlar Sünnet'e uygun yaşama heyecanıyla kılık kıyafetlerini belki de hiç gerekmediği halde değiştirmekle Asr-ı Saadet müslümanlarına benzediğini sanmaktadır. Günümüzdeki gayrimüslimlere benzememek endişesiyle onların kıyafetlerini boykot ederek taklit etmeye çalıştıkları o giyim-kuşam şekli sadece Asr-ı Saadet müslümanının değil, aynı zamanda Asr-ı Saadet kâfirinin de kıyafetidir. Ashab ı Kiram (R.Anhum) öyle giyinip kuşandığı gibi, Ebû Cehil'ler, Ebû Leheb'ler de aynı şekilde giyinip kuşanmıyor muydu? Demek ki kâfire benzememeyi şekilcilikten öte bir espride aramak gerekmektedir. Şeyh Abdulkadir ve çevresi işe şekilcilikten girince, sonunda kendileri de kıravat, pantolon vs. gibi şeylerden, yani gene şekilden kaybettiler biraz da. Garip bir tecelli doğrusu.

Şekilciliğin hangi boyutlara ulaştığının bir başka göstergesi olarak belirtelim ki, bazıları Şeyh Abdulkadir'in isminde "es-Sufi" kelimesi var diye dışlamışlardı adamı. Sofuları sevemezlermiş. Sonradan "es -Sufi"yi değiştirip "el-Murabıt"ı benimseyince köklü bir değişikliğe uğradığını sanarak heyecanla sarılan-

lar oldu es-Sufi'ye, artık "sofu" değil diye tabii. Oysa bir insan ne kadar değişirse değişsin, onda bazı şeyler vardır ki hiçbir zaman değişmez. O bakımdan Şeyh Abdulkadir de epey değişiklik geçiren birisi olmakla birlikte, onda da hiç değişmeyen, değişmeyecek olan bazı şeyler vardır. Bunlara bakarak denilebilir ki aslında Şeyh Abdulkadir hep eski Şeyh Abdulkadir'dir. Müslüman olduktan sonra bir isim değişikliği yapması neyse, bunu memnuniyetle karşılayabiliriz ama ikinci bir isim değişikliği yapması Şeyh'in şaşkınlığından olsa gerektir. İsim değiştirmekle insan değişir mi hemen? Kaldı ki Doğu'da veya Batı'da, Güney'de veya Kuzey'de müslüman olan her hangi bir insanın müslüman olur olmaz hemen bir isim değişikliğine gidivermesi bize her zaman anlamlı ve gerekli bir şey olarak da görünmüyor. İhtida eden bireyin geçmişine duyduğu tepkinin bir belirtisi olmaktan başka bir anlamı yoktur. Bir de adı söylenirken güzel şeyler hatırlatsın diye eski adını atıp yenisini almak isteyebilir kişi. Bundan öte de bir anlamı yoktur isim değişikliğinin. Türkçe'den bir örnek verecek olursak; ismi Cengiz olan, Attilâ olan bir çocuk büyüdüğünde müslüman olsa, ismini değiştirip daha İslâmî bir isim alması hiç de zorunlu bir şey değildir. O güne kadar Cengiz'lerden, Attilâ'lardan hiç de "iyi adam" veya "örnek müslüman" çıkmamış olabilir. Bizimkisi çalışsın, o isimler içerisinde örnek sayılabilecek bir insan haline gelsin, bir ismin daha yüzünü ağartsın. Olmaz mı? Ne suçu var kelimelerin? Ama

bu müslüman kendi çocuklarına geçmişteki büyük müslümanların veya İslâm tarihinin çeşitli hatıralarını yaşatacak isimler vermeye dikkat edebilir, orası ayrı. Bu bile dinî bir zorunluluk olmayıp, nihayet bir zevk meselesidir, bir tercih meselesidir; o kadar.

Dolayısıyle Şeyh Abdulkadir'in isminde "es-Sufi" bulunmuş, "el-Murabıt" bulunmuş ne önemi var? Ne değiştirir bu sonuç olarak? Belki de en güzeli hep lan Dallas olarak kalmasıydı.

Bu gibi şeklî şeyler bir yana, esas olarak Şeyh Abdulkadir'in anlatmak istediği şeylerin Türkiye'de yeterince anlaşıldığı kanısında değiliz biz. Daha ikinci kitabıyla birlikte "devlete karşı" olmakla suçlandı. Oysa adamcağızın anlatmak istediği kimi şeylere karşı çıkmak, hele hele devlete ilişkin olarak söylediklerini kabul etmemek mümkün değildi. Ama anlayan kim! Şeyh Abdulkadir'in Türkiye'de en yaygın olarak okunduğunu sandığımız Cihad'ında, İslâmî yönetim aleyhtarlığı yaptığı sonucunu çıkaranların sayısı az olmasa gerektir. Niçin? Belki kısmen okuyucunun dikkatsizliğinden, belki kısmen de çevirinin yetersizliğinden. Kitapta asıl olarak "state", "stasis", "statist" ve "empire" gibi kelimeler sıkça kullanılmakta ve kitabın bel kemiğini teşkil eder hale gelmektedirler. Oysa kitapta geçen en önemli kavramlardan ikisi olarak "state" ve "stasis" kelimeleri hep devlet olarak çevrilmiş olduğundan, yazarın meramı net olarak

anlaşılamıyor. Okuyucuyu yanlış sonuçlar çıkarmaya götüren biraz da bu oluyor kanımızca.

Asıl itibariyle "stasis" kelimesi sosyolojik bir terim olmayıp biyolojik bir terimdir ve bedeni canlı tutan herhangi bir sıvının kesilmesini, dolaşımın durmasını anlatır. Örneğin bedendeki tükrük bezlerinin tükrük salgılamadığını veya bağırsaklardaki deveranın durduğunu ve dışkıların dışarı atılamadığını veya kan dolaşımının tümden kesildiğini düşünelim bir an. İşte bu olayı "stasis" kelimesiyle anlatıyoruz İngilizce'de. Yani "stasis" hali, canlı organizmaya ölüm getiriyor sonuçta. Bir kavram olarak devlet aleyhinde konuşurken Şeyh Abdulkadir'in ne demek istediğini iyi anlamak gerekirdi önce. Devlet ama nasıl bir devlet? Yukarda "stasis" terimiyle ilgili olarak yaptığımız açıklamadan sonra daha iyi anlaşılmış olabileceği gibi, donmuş, donuklaşmış, hiçbir canlılığı ve akıcılığı kalmamış, her bakımdan zümreleşmiş, asker zümresi, polis zümresi, yönetenler zümresi, yönetilenler zümresi gibi zümrelerle bölünmüş, kurumlan işlevsiz bir devlet hedef alınarak konuşulmaktadır burada. Bu anlamdaki bir devlete bir müslüman olumlu bakabilir mi acaba?

Gene kitabın en önemli kavramlarından olan "Musan" kelimesi de (belki mütercim tarafından anlaşılmamış olduğun dan) çevrilmeden aktarılmış ve Cihad'ın asıl mesajı farkında olunmadan saptırılmış.

Daha sonraki kitaplarında da açıkça görülür ki, Şeyh Abdulkadir toplumsal yapıları kabaca iki gruba ayırarak incelemektedir. Bunların ilki "Fir'avnî model"dir ve gayri-İslâmîdir. İkincisiyse, Fir'avn'ın karşısında ilahî olanı temsil eden Hz. Musa'nın tesis ettiği "Musevi model"dir ve İslâmîdir. (Elbette ki buradaki Musevî kelimesi yeni bir terim olarak, yani bir bakıma kelimenin taşıdığı ilk anlama döndürülerek kullanılmaktadır ve günümüzde kullanıldığı anlama gelmemektedir. Bir din olarak anılan tarihi Musevîlik ile buradaki "Musevî Model" arasında zihniyet olarak hiçbir ilgi yoktur.) Kitap için böylesine büyük önem taşıyan "Musevî" kelimesi İngilizce'de kullanıldığı gibi "Musan" olarak aktarılınca hiçbir şey anlaşılmıyor tabii olarak. Şeyh Abdulkadir, meramını anlatabilmek için Konfüçyüs ve Tao'yu da işin içine sokarak karşılaştırma yoluna gidiyor söz konusu kitabında. "Konfüçyüs Modeli"ni donuk bir model olduğu için "Fir'avnî Model"e benzetiyorken, "Taoist Model"i de hareketli bir model olduğu için "Muhammedi Model"e veya "Musevi Model"e benzetiyor. Bu bağlamda yararlandığı bir de hadîs-i şerif vardır: "Küfür tek sistemdir." (Bu hadîs-i şerifi biz Küfür tek millettir." olarak biliriz. Cihad'ın Türkçesinde de bizdeki gibi çevrilmiş hadîs. Ama kitabın İngilizcesinde bu hadisteki 'millet' kelimesi 'sistem' olarak geçmektedir ve bu kelime bize kitabın yazarının o hadîsi nasıl anladığını göstermektedir. Dolayısıyla çeviride bizim bildiğimiz şekilde değil, yazarın anladığı şekilde düşünerek

"Küfür tek sistemdir." diye çevirmek daha yerinde olacaktır; çünkü çeviride çevirenin kültürü ve yaklaşımı değil yazarın kültürü ve yaklaşımı esas alınır. Yoksa yapılan şeye çeviri dememek gerekir.)

Bu hadîs-i şerifin ışığı altında, İslâmî sistem dışında başka başka sistemlerin bulunmadığını; küfürün, değişik görüntülerine karşın asıl itibariyle tek sistem olduğunu vurgulayan Şeyh Abdulkadir, 'devlet' olarak bilinen yapının kökü Yunan'dadır diye veya donuklaşmaya ve zümreleşmeye, dolayısıyle İslâm'la bağdaşmayan bir toplumsal yapının kurulmasına yol açar diye düşünerek 'devlet' kavramına karşı çıkmaktadır. Çünkü bir İslâm toplumunda siyasal olarak kısırlaştırılmış bir kesimin bulunmadığını, devletin bulunduğu bir toplumdaysa birçok kesimin kısırlaştırılmakta olduğunu düşünmektedir. Adamın anlatmaya çalıştığı yönetim biçimi, Asr-ı Saadet'teki uygulamalardan başka birşey de değil halbuki. Bir insanın yaklaşımına katılmayabiliriz veya görüşlerini beğenmeyebiliriz. Ama buna karar vermek için bile önce karşımızdakinin ne demek istediğini anlamak şart değil midir?

Şeyh Abdulkadir'in birçok konuda tutarlı görüşler serd edemediği de olmuştur. Bunun asıl nedeni, hiç kuşku yok ki, İslâmî bilgisinin yeterli olmayışı ve bazı konularda derinlemesine araştırma yapma imkânı bulmadan konuşmaya kalkışmasıdır.

Gene kendisinin gözden düşmesine yol açan huylarından birisi de zaman zaman duygusallığa kapılarak konuşması olmuştur. Örneğin, Mevdudi, Hasan el-Benna gibi zevata karşı haksızlık derecesine varan yargılarda bulunması, bazı İslâmî gruplara karşı gereksiz ve anlaşılmaz saldırılara geçmesi elbette ki hoş karşılanamazdı. Bir zamanlar bize haber göndermiş ve Arap kardeşlerine karşı zaman zaman sert çıkışlar yaptığından söz ederek kitaplarını Türkçeye çevirirken ifadelerini biraz yumuşatmamızı istemişti bizden. Bu da bir gelişmeydi elbette. Zamanında kendileri epeyce haksızlık etmişti ya bazı kişilere karşı, kendilerine de aynı şekilde haksızlık edilecekti günü gelince. Hiç birisi de olmasa iyiydi ama, dünya hali, oluyor işte.

Şeyh Abdulkadir'in söylediği şeylerin bazılarını Türkiye'de daha önceden söyleyenler vardı, yok değildi. Ama Türkiye'de birçok insan inat etmiştir, yemin etmiştir sanki Türkiye'deki yazar ve düşünürlerden bir şey almamaya. Bu tiplere herhangi bir düşünceyi benimsetmek istiyorsanız o düşünceyi mutlaka "ithal" etmelisiniz. Yoksa o kimselere yerli patentle asla benimsetemezsiniz o düşünceyi. İşte bu açıdan bakıldığında, şimdi pek sevilmese de, bazı düşüncelerin bazı kafalara yerleşmesinde çok işe yaramıştır Şeyh Abdulkadir.

Şeyh Abdulkadir in kaybettiği noktalardan birisinin de, belki, pek çoğunun başını yiyen o nefis davası olduğu düşünülebilir. Hayret edilecek bir şeydir ki, nefis terbiyesiyle en çok uğraşıyor görünmelerine karşın nefislerini en az terbiye edebilmiş insanlar olarak karşımıza çıkıyor şeyhlerimizin bir kısmı. Niçin acaba "Ene'l hakk" deyip diretiyorlar. Niçin "Ene'l hakk ve ente'l bâtıl!" deyip diretiyorlar da kendilerinden başkalarının 'bâtıl' bir dava peşinde olduğunu düşünüyorlar veya sanıyorlar acaba? (Buradaki "Ene'l hakk"ın Hallac ı Mansur'un "Ene'l Hakk"ıyla hiçbir ilgisi bulunmadığını, ancak onun çağrıştırdığı başka bir olguya işaret edilmek istendiğini belirtmeye bilmem gerek var mı?)

Şeyh Abdulkadir konusunu işlerken, biz pek önemli bulmasak bile, değinmeden geçilmemesi gereken bir başka nokta daha var ki o da adamcağızın müslümanlığmı kuşkuyla karşılamaktır. Ne yazık ki Abdulkadir es-Sufi olayına çeşitli kuşkularla yaklaşanlar da olmuştur. Kuşkulanmak, yerini ve zamanını bulursa güzel ve gerekli bir şeydir. Ancak bu kuşkular bir evham derecesine ulaşmamalıdır. Bir insan müslümanım diyorsa biz onun müslümanlığına inanmakla mükellefiz. Bu konuda Şeriat'in hükmü açıktır. Elimizde kesin delillerimiz olmadığı müddetçe biz zâhire göre muamele ederiz. Bununla birlikte Şeriat bizden daima uyanık olmamızı da istemektedir.

Kişileri hatâ ve sevaplarıyla birlikte görüp kabul edebilmeye alışmak açısından ilginç bir örnektir Şeyh Abdulkadir. Nitekim yazımızın başında birlikte zikrettiğimiz Dr. Ali Şeriati de öyle değil midir? Aslında durumları ne olursa olsun, herkesin ayrı bir yeri vardır İslâm çatısı altında. İslâm'a hizmet etmeye çalışmış kişileri peşin hükümlerle mahkum etmeden veya putlaştırmadan oldukları gibi görmeye ve öylece kabul etmeye alışmamızda bu gibi isimlerin bize çok yararı dokunacaktır umarım.

Kişiler gider, İslâm kalır. Körü körüne bağlılık kadar, körü körüne karşı çıkmak da anlamsızdır ve müslümana yakışmayan bir şeydir. Doğruyu arayanlar, adaleti özleyenler, haktan ve haklıdan yana olmak isteyenler hiçbir zaman hiçbir kimsenin ve hiçbir çevrenin yanında kayıtsız şartsız yer alamazlar veya hiçbir kimseye ve hiçbir çevreye sonsuza kadar muhalefet etmezler; haklı olunduğu yere kadar onlarla birlikle olurlar, çünkü doğruyu ve haklıyı arayanlar gözü kapalı gitmek istemezler; Müslüman kardeşlerini doğru oldukları yere kadar onaylarlar, doğru olmadıkları yerlerde de onları onaylama zorunluluğu duymazlar. Bir müslümanın daha iyi olmasını arzu ediyor olduklarından dolayı da o kardeşlerinin daha iyileşmesini dileyerek sabrederler; bir müslümanın marifetini ortaya koyması için iltifat edilmesi gerekiyorsa o Müslümana karşı iltifat etmekten geri dur-

mazlar. Kişileri değerlendirirken de adaletsizlik etmekten şiddetle kaçınırlar.

Kişiler gider, İslâm kalır dedik. Bazı kişiler de geldikleri gibi giderler. Ama gönül arzu eder ki o kişiler bir hayır söz söylemişlerse ondan nasibimizi alalım ve bir yanlışları varsa ondan uzak kalalım.

Muhakkak ki herkesin ecrini ancak Allah verecektir ve din gününün sahibi yine ancak Allah'tır (c.c.) ve kimse de kimseye bekçi tayin edilmemiştir.Şimdi sizleri bu anlayış içinde Şeyh Abdulkadir'in Manifesto'suyla başbaşa bırakıyorum, değerli okuyucular.

Yaşar Kaplan

YARINKİ İSLAM

-bir manifesto-

ÖNSÖZ

İSLAM, EGEMEN KÜLTÜRÜN KÜFRÜYLE SAVAŞ HALİNDEDİR

İslam'ı kendi denetimci ve güdücü diyalog alanı içine 'yerleştirmiş' olan egemen kültürün diyalektiğiyle İslam'ın tanıtılması mümkün değildir. Islâm kültür değildir, ama daha çok, kültür için bir süzgeçtir. Hangi çağda yaşanıyorsa o çağ içindir; insanoğlunu bir ağ gibi kıskıvrak yakalayan sihirli denetimden ve cehaletten insanı çekip çıkaracak, insana kucak açacak, eskimeyen tek modeldir.

İnsan hakları konusundaki çağdaş 'diyalog'; kadınların 'özgürlüğü' serbestlik ortamı, demokrasi, - ne düşüneceğinizi, önceden hazırlanmış hangi karşı görüşleri ileri süreceğinizi peşin olarak karara bağlayan denetim mekanizmasını büsbütün sistemleştir-

miş bulunan- modern çağ, bu kabalacı yaklaşım, teknik kültür içindeki mevcut ahlakî vecibelerden mutlak yoksunlukla yapılacak herhangi bir yüzleştirmeyi önlemek için kinikçe[1] tasarlanmış bir programlamadır. Hakların ve özgürlüklerin basın-yayın organlarınca dikte edilmiş ve ne idiği belli olmayan dilinin tuzağına düşüldüğünden; kimse, Pekin'den Washington'a değin varlığını sürdüren mevcut totaliter durumun -yaklaşmak ve değiştirmek şöyle dursun- temel değerlerinin eleştirisini yapmaya bile mezun değildir. Teknikle birlikte baskıları daha bir belirginleşen statizm ve bankizm[2]; siyasa, eğitim, resmi-din gibi mitsistemler tarafından maskelenmişlerdir. Yerine göre bunlar da halk üzerindeki acemice denetimlere perdelenmişlerdir. Fethetmiş pozlarına giren endüstriyel deva; sosyal huzursuzluğu kanalize etmek için kurulmuş bulunan dünya spor sistemi; ve olup bitenlerin analizi şöyle dursun, herhangi bir haber olarak yayılmasına bile engel olan TV ve basının yön verdiği sapık ve müstehcen dalavere ortamı. İnsan, devletçi saltanatın ve maneviyat düşmanı sosyal bünyenin özgün modeli piramitleri diktiren Firavun'un hizmetinde kullanılmış insanlardan daha gönüllü ve daha zavallı bir köle olarak beşikten mezara değin hizaya sokulmuştur.

İSLAM, BÜTÜN BUNLARLA SAVAŞ ÜZERE OLMAKTIR

YENİ BİR ÇAĞA GİRMİŞ BULUNUYORUZ. SİYASA ARTIK YERİNİ TEKNİĞE BIRAKMIŞTIR.

Günümüzde doğru cevap, sosyal bakımdan sağlıklı cevap, yani en geçerli yöntem, pratik çözümler adına reddedilmektedir.

Dün Avrupa'nın, Kuzey Amerika'nın başına ne gelmişse, bugün dünyanın öteki kesimlerinin başına da o gelmektedir. İnsanlar programlanmakta ya da kendilerine kişilik veren, kendilerine değer kazandıran geleneksel yaşayış biçimlerini terk etmeye zorlanmaktadırlar. Bu yaşayış-biçimleri bir daha ele geçirilmemek üzere yitirilmektedir.

İnsanlar, dünya üretim sisteminin bir parçası gibi hareket edecek biçimde yetiştirilmektedir. Öyle bir sistem ki bu, ihtiyaç olmadığı halde ihtiyaçmış gibi gösterilerek insanların almaya zorlandıkları eşyayla takas edilmek istenmesi halinde beş para etmeyen şeyler üretmektedir.

Halbuysa hayatın bütün alanlarını tekniğin dünya çapında top-yekün ve kesenkes tutması, sosyal

tasarıya[3] işgücü yönünden katılmayı sürdürmek için gerekli görülen malzemeleri ve hizmetleri temin etme olasılığından gene de uzaktır. Bu iş böyle yürümez.

Karma ekonomiler de kapalı ekonomiler de, üretim sürecinin eşdeğer unsurları olarak erkeği ve kadını köleleştirirken aynı bir yolu izlemektedirler, aralarında bir fark varsa ancak yöntemlerinde vardır.

Bu köleliğin temelinde eğitim yatmaktadır. Eğitim, günümüzde insanlara hayali ihtiyaçlar edinmeyi ve bu ihtiyaçlar peşinde koşturmayı öğretmektedir. İnsanlar muratlarına erdikçe, eskisinin yerini yeni bir kuruntu ihtiyaç alıvermektedir.

Böylece, erkeği de kadını da ancak ihtiyaçları ve teknik sorunları görebilecek biçimde kurulmuştur; o nedenle, ihtiyaçların giderilmesinde salt teknik çözümler dikkate alınmaktadır. öyle ki, maddî doyumsuzluğa neden olan zihinsel kuraklığın tedavisi bile gene bir başka maddeyi aratmaktadır -teknik- İnsanlık işte böylece uyuşturulmuştur ve insanoğlu biyokimyasal bir güdüm altındadır.

Gerek toplum, gerekse devlet bir tek 'ahlâk'a - sırf teknik ahlâka-sahip olduklarından, insanların köleleştirilmesi, salt bireyin tecrübesi üstünde egemenlik kuran bir işlev ve denetim olarak yayılma gösterebilmektedir.

Sıbyanlara özgü hayalcilikler, çocukluk psikozları, baba katillikleri, ana katillikleri gösteriyor ki çağdaş üretim biçiminin tek derdi insanı insanlıktan çıkarmaktır. Teknik çeşit çeşit çılgınlıklar icad ediyor durmadan; bunlar da daha başka teknik yöntemlerin çözümüne bakıyor ve insanın bu tedirginliği üretim biçiminin bir yan etkisi olarak görünüyor.

TEKNİK ÇÖZÜMLER DAHA BAŞKA TEKNİK SORUNLAR YARATMAKTADIR.

Organların, tekniklerin ve organize sistemlerin yüzde yüz yansız oldukları savlanmaktadır; oysa kişilerin keyfî seçimlerine bırakılmış ya da malûm güdüm modalarına boyun eğmiş olan emre amade avadanlık ya hiç denenmemektedir ya da kimse tarafından hesaba katılmamaktadır.

Daha da beteri, yeni yeni anlıyoruz ki teknolojik düzen kendine özgü bir karakter kazanmak ve kendi kaderini kendi başına tayin etmek açısından kayıtsız şartsız serbest davranmaktadır. Güdüm sistemlerinin son derece geliştirilmiş olduklarını; bizatihi istihbaratın ötesinde, güdümün ötesinde, ancak ve ancak bu sistemlerin kendi tuhaf ataletleri üzerine kafa yoranlarca anlaşılabilecek hedeflere yönelmiş bulunduklarını biz ancak şimdilerde kavramakayız.

Toplum temelli olarak rayından çıkmıştır. Sosyal hayatın tam bilinçli, aklı başında, dirayetli, neden-

sonuç bağlamında bilgiye dayalı seçimler yapabilen ve bu zemin üzerinde varlık gösteren kitlelerden kurulmasını savunan görüş, romantik bir düşlem olarak ilan edilmektedir.

Teknokratik keşişlik fetvasını vermiş bulunmaktadır: İNSANIN HUZURA KAVUŞMASININ YOLU, İNSANIN MADDÎ İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASINDAN GEÇER. Onun içindir ki, erkeğiyle kadınıyla tüm insanlık bütün bir omür boyu teknik zümreye bağımlı olarak yaşamaktadır. Bu demektir ki, ipnotize etme ve robotlaştırma işleminden başka bir şey olmayan asılsız birtakım işaretlere karşılık nesnelerin (para ve eşyanın) trampa edilmesini buyuran sihirleyici bir dinin boyunduruğuna koşulmaktadır bütün bir insanlık. Nihaî sonuç: büyüye kurban bir uyurgezer-işletmeye ve üretmeye programlanmış; topyekün üretim ağının hükme bağladığı işler ve oyunlar düzeninde payına düşen rolü oynamaya mahkûm bir uyurgezer.

İnsanın maddî ihtiyaçlarının sonu gelmez; çünkü insan, hayali maddî arzularının modellerini sürekli olarak değiştirmektedir. Bundan da öte, hayalî maddî ihtiyaçların toptan temini beklenmemelidir. İNSANIN GERÇEK İHTİYACI MADDÎ DEĞİLDİR. İNSANIN GERÇEK İHTİYACI BAMBAŞKADIR. İNSANIN GERÇEK İHTİYACI TEKNOKRATİK TEZLERLE TEMELLİ OLARAK REDDEDİLMEKTEDİR.

ERKEĞİYLE KADINIYLA TÜM İNSANLIĞIN GERÇEK İHTİYACI KENDİ KENDİNE TATMİN OLMAYI SAĞLAYAN BİR SEZİŞ VE KAVRAYIŞ ÜSLUBUNADIR. DEMEK Kİ TATMİN OLMAK BİZZAT KAVRAYIŞ ÜSLÛBUNDAN KAYNAKLANMAKTADIR: ÖYLEYSE İNSAN KENDİ KENDİNE TATMİN OLABİLİR. Böylesi bir deneyim üslûbu, işleyişli, selim bir sosyal eklemden hasıl olacaktır ve sosyal tasarıya alışkanlık kabilinden katılmaların önünü alacaktır.

HARİCÎ TASARI, ERKEĞİYLE KADINIYLA TÜM İNSANLARA HİZMET ETMELİDİR, KENDİSİNE DEĞİL. Demek ki, dahilî tasarıyı gerçekleştirme imkânı tanınması gerekmektedir.

İNSANIN DAHİLÎ TASARISI HAKK'A KULLUKTUR. Özgür kavrayış üslubunun temeli, her erkeğin ve her kadının Evrenin Yaratıcısı huzurunda, hiçbir aracıya ihtiyaç duymaksızın kıyama durma, rükuya geçme ve secdeye varma iktidarıdır.

BU İBADET EYLEMİ KİŞİSEL BİR EYLEMDİR: SOSYAL TASARIDAN BAĞIMSIZLIĞI ANLATMAKTADIR, GÖSTERMEKTEDİR.

Bununla birlikte, sosyal motifin özgün modeli insan fıtratı olduğundan dolayı, tabandaki böyle bir kişi sosyal yükümlülükleri, hedefleri ve toplumun gidişatını kökten değişimeuğratacaktır.

İSLAM, insan bünyesinin düzenleyicisi tarafından -Hakk tarafından- insan gizilgücünün gerçekleşmesi -yani hem gizli olan hem de zahirde aşikâr olan Hakk'ın doğrudan idrak edilmesi- için düzenlenmiş kişisel/sosyal bir tasarıdır. Kişisel ve toplumsal düzlemlerde, dünya çapında uygulanabilirliği vardır. Kurtarıcı ve koruyucu bir yücedeğer'dir.

İslam'ın ekonomik portresi şöyledir:

Hayali bir para sistemi üzerine kurulmuş olan dünya bankasının despotik yapısı yerine, İslam, asal enerjisi dışarıya akan akışkan bir ekonomik model önermektedir. Kişisel düzlemdeki kurumu ZEKAT'tır; tanıma göre, halktan toplanan, gönüllü olarak bindirilmiş bir vergilendirme biçimidir zekat. Zekatın sosyal düzlemde kurumlaşması, FAlZ'le ve haddi hesabı olmayan bir kapital birikimiyle hiç bir ilgisi bulunmayan deveran sistemleri sayesinde sağlanır.

İslam'ın sosyal portresiyse şöyledir:

Devletçi bir yapıya yer yoktur. Bürokratik bir alt yapıya yer yoktur. İktidar zümresine yer yoktur.

Halk, yalın ve ne idiği herkesçe bilinen hukukî parametrelerin -ŞERİAT'ın- bütünü altında yönetilmeyi serbest olarak seçer. Şeriat, hazır verilere dayalı bir zümreye ihtiyaç duyan yapısalcı bir nitelikte değildir; ama toplumun en ehliyetlisi tarafından başvu-

rulan müdahalesiz İÇTİHAD'a ihtiyaç duyar niteliktedir.

En küçük demetinden en karmaşık modeline değin herşey, istişareyle ve karşılıklı rızalarla çalışmak durumundadır. Hükümet etmenin temelinde güven vardır, 'demokratik' despotluk değil. Her bir görevi yürüten tek kişidir; o da nihaî kararı -şûraya dayalı yorumu- bağlayıcı olan bir kesim içinden seçilir.

Halkın arasından yükselen hiçbir ses boğulamaz. Her sese kulak verilir. Hiç bir tanığın dinlenmesi reddedilemez.

Zümreleşmiş bir polis gücüne yer yoktur. Zümreleşmiş bir orduya da. Her müslüman bir polistir, bir askerdir.

Mühimmat yığımına yer yoktur. Halka serbest olmalıdır silah taşımak.

Tutukevlerine yer yoktur. Savaş tutsağı dahi olsa, bir kişi üç günden fazla tutuklanamaz.

Bizim mücadelemiz, işte bu sosyal yolun ve eylemin kaidesini sosyal düzenin (Şeriat'in) zahirî görüş alanı dahilinde yükseltmek içindir; ve gene, Yaratıcı'nın huzurunda rükûya varma, secdeye kapanma gibi vecibeleri yerine getirmek suretiyle aynı görüş

alanı dahilinde batınî yaşantımızı derinleştirmek (Hakikat) içindir.

O nedenle, halk arasındaki en küçük parçanın durumu, zahirî bakışla bütünün durumu demektir; tıpkı halk arasında en büyüğün konumunun, batınî bakışla herkesi ışıtan bir konum oluşu gibi.

MEVCUT TOPLUM BARBAR VE ÜFÜRÜKÇÜ BİR TOPLUMDUR. İSLAM TOPLUMU MEDENÎ VE MANEVİYATÇIDIR. MEVCUT SOSYAL YAPILAR, MODASI GEÇMİŞ VE İNSANÎ TASARI İÇİN YIKICI YAPILARDIR; ONUN İÇİNDİR Kİ BUNLARA KARŞI SAVAŞ AÇILMASI VE BUNLARIN ÇÖKERTİLMESİ GEREKLİDİR. YENİ ÇAĞIN ARADIĞI MODEL İSLAM NİZAMI'DIR; BUDUR İNSANÎ TASARIYA YENİDEN RAHMET VE BEREKET KATACAK OLAN İNŞAALLAH.

DİPNOTLAR

(1) "Kinik" sözcüğünün burada Türkçe karşılıklarının tümünü birdendüşünmekte yarar vardır. Şu anlamları barındırıyor bu sözcük:

a– alaycılık, müstehzilik

b– insanın iyiliğine inanmama hâli

c– ahlâkı hor görme

D– ahlâk ve namus kurallarını bile bile çiğneme

Gerçekten de modern çağın insana ilişkin birçok programı, insanla eğlenircesine, insanı hiçe sayarcasına hazırlanıp insanın rağmına uygulamaya konulmuyor mu? Bunların hepsi de ayrı bir kinizm olsa gerektir.

(2) Buradaki "statizm" ve "bankizm" sözcüklerini "devletçilik" ve "bankacılık" olarak Türkçeleştirebiliriz. Anlaşılacağı üzere, Şeyh Abdulkadir burada, kendi düşünce sistemi içinde, bankizm'i de, statizm'i de tıpkı öteki izm'lerden bir "izm" olarak değerlendirmekte, örneğin kapitalizm gibi, komünizm gibi bir "izm" olarak görmektedir.

(3) Buradaki "sosyal tasarı" tabiri, toplumsal bir düzen öneren bütün düşünce sistemleri ve dinler için kullanılabilir. Örneğin toplumsal bir düzen biçimi öneren bir takım izm'lerin hayata ve insana ilişkin olarak getirmek istedikleri kimi düzenlemelerin ve uygulamaların birer "sosyal tasarı" oldukları düşünülebilir. Bu anlamda İslâm da, vahye dayalı bir sosyal tasarı durumundadır. Bu yazının bütünü içinde de zaten beşerî ve vahyî sosyal tasarılar arasında bir karşılaştırma yapılmakta, sonunda bu sosyal tasarılardan İslâm'a dikkat çekilmektedir.

